

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

12. Quænam generatim de Ducibus, Marchionibus, & Comitibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

habetur in Iure, nisi aliud exprimat, *Et ita Baldus & ceteri Iuris Interpretes*. At teste Chaffaneo in *Cathalogo Gloria mundi. part. quinti. Considerat. 47.* in Germania & Gallia Comites Marchionibus præferuntur: quod verum necne sit in vniuersum, dubium mihi est: id enim fortassis in quibusdam Comitibus locum habet: cuiusmodi sunt Comes Flandriæ in Belgio, Comes Campaniæ, & Comes Burgundiæ in Gallia, & Comes Palatinus, vnus ex Electoribus Imperatoris: In Italia vero, Sicilia, Hispania, Anglia, Scotia, Regno Neapolitano Marchiones Comitibus anteferuntur. Si quis item Marchio sit simul, & Comes, prior est eo, qui solum est Marchio: nam quemadmodum duo vincula arctius ligant quam vnus, sic duæ dignitates potiores sunt vna. *Isaon in l. re conuicti. ff. de Legatu. 3. num. 17. & seqq.*

CAPVT X.

De Comitibus.

Primo quaeritur, Qualem dignitatem Comes habet? Respondeo, Comitum nomen aliquando esse generale: vnde Comites dicebantur, qui Imperatorem vel Regem comitabantur in bello. Fouere item Comites sacrarum largitionum, & rerum priuatarum Comites, & Sacri Palatii, & Comites Orientis. Item Comites erant, qui Prouincias administrabant. Sunt & Comites Palatii, qui ab Imperatore, vel à Romano Pontifice ius, & potestatem habent aliquos legitimis natalibus restituendi, vel creandi tabelliones, vel dandi tutores. In præfenti vero, Comes est, qui specialem dignitatem habet ab Imperatore, Rege, vel Romano Pontifice. Vnde capit. primo. titulus. *Quis dicitur Dux, Marchio, & Comes, lib. 2. Feudorum*, habetur: *Qui vero de aliquo Comitatu inuestitus est, Comes appellatur.* Et Comes dignitatem vna cum administratione, & iurisdictione habet. Comes item Baroni præfertur, & Regalem dicitur dignitatem habere, hoc est, quam Rex, vel Princeps concedere solet. Chaffaneus in lib. sup. cit. *Rex*, inquit, *habet sub se decem Duces: Dux, decem Marchiones: Marchio habet sub se decem Comites: Comes decem Barones: Baro, decem Feudatores.* Sed hæc modo in vsu non sunt, sed sunt, & fuerunt Reges, qui nullos sub se Duces habuerunt: & sunt Duces, quibus multi Comites parent, & alij, qui nullis Comitibus præfunt: & sunt Comites, in quorum ditione, & potestate sunt alij Comites: in his enim dignitatibus, multa vsus, & consuetudo mutauit, & quotidie mutatur: quare consuetudini standum est.

Quæritur, Qui Comitum nomine intelligantur? Comites apud veteres ij dicebantur, quibus pars Imperij cum potestate demandabatur. Vnde Comites appellari ceperunt, qui Proconsules, Procuratores in Prouincias euntes comitabantur: vel Senatus, vel ipsorum Magistratum voluntate, & iudicio erant eorum in publicis negotijs adiutores, & administrati: cuiusmodi sunt Quaestores, Legati, Scribæ, Accusij. Postea vero Comitum nomine Iurisperiti Prouincialium Magistratum Assessores appellati sunt: quos Magistratus arbitratu suo delectos secum deducebant. Vnde Paulus l. duodecima, §. primo. ff. de vacationi. & Immunitatibus: *Comites Praesidum, Proconsulum, Procuratorum, & Caesaris à muneribus, vel honoribus, & civilibus vacant.* Idem etiam in l. Senatusconsulto. ff. de offi. Praesidis, & l. administrant. ff. de excusat. iur. ele. & l. diem functio. ff. de offi. Assessor. Sueton. de Iulio Cesare cap. 42. Plinius libro nono, capitulo trigesimo.

Comites sacrarum largitionum, quorum frequens mentio est in Inscriptionibus variarum Constitutionum in Codice Iustiniano, & Theodosij: ij erant, qui thesaurus sacris, id est, Imperatoris, & Augustalibus pecunijs præerant: qui quidem liberalitatis, & donorum curam gerebant: ut docet Cassiodor. lib. 6. de Comitibus sacrarum largitionum: qui etiam dicebantur Comites sacri Palatii.

Comites rerum priuatarum, quorum sit mentio in l. 3. C.

de bonis vacantibus. lib. 10. & l. vlt. C. de petito. bonor. subdito. eodem lib. erant Gubernatores priuatae substantiæ Principis, ut colligitur ex Cassiodor. lib. 6. in Formulis.

Comes sacri patrimonij, cuius sit mentio in *l. vlt. de offi. Comitis sacri patrimonij in Codice*. is erat qui patrimonium Principis curabat. Cassiodor. lib. 6. in Formulis.

Comes sacri Palatii, præerat Palatio Imperatoris. l. 1. C. de Comitibus sacri Palatii. Cassiodor. ibid.

Comes sacri stabuli, erat equorum præfectus & rector, nunc vulgo Comes stabulis dicitur. Aimonius lib. 3. ca. 70. *Lodegisilus regulum Praepositus equorum, quem vulgo Comes stabilem vocant.* Regino libro 2. eodem anno *Burchardum Comitem stabuli sui, quem corrupte Comes stabilem appellamus, cum elasse misit Classicam.*

Comes militum in l. 1. C. de offi. Vicarij, & l. nemo. C. de Assess. militibus præerat. Et in partibus Orientis duo erant, vnus per Ægyptum, alter per Isauriam.

Comes horrearum in l. 1. C. de Pistoribus lib. 11. erat Curator pistrini Principis, habebatque mancipia quædam Purgandis horreis adscripta, coquendoque pani Principis.

Comes Archiatorum l. 1. *Qui à præbita 1190. C. Theodosij*: de cuius dignitate scribit Cassiodor. lib. 6. *Variarum*, vbi dictum munus, & officium explicat.

Comites auri, Comites formarum, riparum, fluminum, quorum omnium sit mentio in lib. 11. & 12. Cod. Cassiodor. lib. quem proxime ante memorauimus.

Comes commerciorum in lib. 1. de Annona, & caritate. leg. 2. C. *Quæ res vendi non possunt*: is erat, qui negociationes curabat, & commercijs præerat: cui licebat sericum à Barbaris comparare.

Comes domesticorum in l. desituenda, C. de Aduocatis diuersor. iudicum, l. neminem. C. de decurionibus. libro decimo, præerat domesticis, & vnus erat Comes equitum, alter pedum.

Comes domorum is erat, sub cuius iurisdictione erant plurimi coloni & ingulini domorum & possessionum multarum, quæ ad Principis patrimonium pertinebant.

Comites scholarum l. 3. C. de offi. Magistr. & extris tit. de Comitibus. & Tribunus scholarum in C. lib. 12. hierant, ad quos scholarum gubernatio pertinebat.

Ex his percipitur, quo modo intelligenda sint, quæ de Comitibus scripserunt Iuris interpretes, quæque nos hætenus diximus.

CAP. XI.

Quædam generatim de Ducibus, Marchionibus, & Comitibus.

Primo quaeritur, An quæ sunt supremo Principi iure communi reseruatæ, ea possint inferiores Principes, Duces nempe, Marchiones, & Comitibus, vi præscriptionis, vel consuetudinis, sibi acquirere? Respondeo, posse præscriptione, & consuetudine firmata longissimo temporis decursu, cuius initij memoria non extet: alioqui non possunt. Abbas in cap. super quibusdam, de verbor. signif. num. 2. & in cap. vltim. de Consuetudine, Antonius de Imola ibidem. Vnde colligit Panormitanus in prædicto capitulo. Super quibusdam, posse Dominos inferiores, & ciuitates præscribere sibi potestatem, & ius restituendi legitimis natalibus, & famæ: creandi tabelliones, & concedendi aita similia, quæ sunt reseruatæ Principi, si præscriptio sit confirmata longissimi temporis lapsu, quod hominum memoriam excedat. Hoc idem docent cum Abbate Siluester in verbo *Gabella, tertia, questione secunda, numero quarto*. Tabienjis in verbo, *Pedagia, questione prima, numero secundo*, nam præscriptio, & consuetudo longissimi temporis processu munita, cuius initium in memoria hominum non est, ius & titulum dat, & p. iullegij vim habet, *Glossa in capitulo præfato super quibusdam, in verbo: Non extet, Abbas, ibidem, numero*

mero octauo. Ioannes Andrens in capitulo secundo, de prabend. Hoc autem locum habet in his, in quibus aliquis est capax potestatis & iurisdictionis, in alijs non item, testibus Abbate, & Ioanne Andrea in locis supr. citat.

Is enim qui ciuilliter possidere non potest, nec etiam præscribere potest: Et ideo laicus vi præscriptionis sibi non acquirit ius, & potestatem in his, quæ spiritualia sunt. Quare, vt ibidem proxime dicti Auctores affirmans, post pacem Constantiæ compositam inter Imperatorem Henricum, & ciuitates Italiæ, multæ ciuitates sibi compararunt mixtum, & merum Imperium, quum sit vnum ex his, quæ Principi referuantur.

Hinc etiam est, vt pleræque ciuitates Italiæ, & earum Domini acquirerint ius noua vestigalia imponendi, & antiqua augendi: cum tamen hoc non possit, nisi Princeps, vt fufius alio in loco dicemus.

Secundo quæritur, Quorum sit Duces, Marchiones, & Comites creare? Respondeo, esse Imperatorum, Regum, & Romanorum Pontificum: ac ideo prædictæ dignitates, Regales esse dicuntur, quia nimirum eas dare, supremi solum Principis est.

Potest itidem Imperator, & Romanus Pontifex, vel Rex, in sua ditione alicui concedere nomen, & titulum Magni Ducis, vel Magni Marchionis, vel Comititis: ita tamen, vt id fiat saluo, & integro iure cæterorum Ducum, Marchionum, & Comitum, nec enim Princeps creditur cuiuspiam priuilegium concedere, quod iuri cæterorum noceat.

Item, prædictæ dignitates aliquando conceduntur à Principe, nomine, & iure feudi, cap. x. de his qui feudum dare possunt, & lib. 1. Feudo. vbi legimus. Feudum dare possunt Archiepiscopus, Episcopus, Abbas, Abbatissa, Præpositus, si antiquitus eorum fuerit feudum dare. Marchio & Comes feudum dare possunt, qui proprie regni vel Regis Capitanei dicuntur. Et cap. 1. iii. Quis dicatur Dux, &c. lib. 2. Feudorum, Duces, Marchiones, & Comites dicuntur à Principe feudum accipere.

Aliquando vero eæ dignitates nomine, & iure feudi non habentur: cuius generis sunt ij Duces, Marchiones, & Comites, qui superiorem in Ciuilibus nec habent, nec agnoscunt, nec urbem, oppidum, castrumue cui præfunt, ab vilo acceperunt: quamquam existimo, Duces, Marchiones, & Comites olim ab Imperatoribus, vel Romanis Pontificibus beneficiarios, & tributarios, & vt vocant, Feudatarios esse constitutos: postea longissimi temporis lapsu feudum soluere desisse ipsi Imperatoribus,

Romanis Pontificibus coniuuentibus, tacentibus & nihil petentibus.

Finis Libri Vndecimi.

IOANNIS AZORII LOR- CITANI E SOCIE- TATE IESV,

INSTITVTIONVM MORALIVM Pars secunda:

LIBER DVODECIMVS,

De Charitate in Deum quadam breuiter
dicuntur.

CAPVT I.

Hactenus, Deo bene fauente, egi de Charitate, quæ parentibus naturalibus, spiritualibus, ciuilibus, & consanguineis, siue cognatis, debetur: Reliquum est, vt nunc agam de Charitate, & Amore, quo quisque suum Proximum prosequi debet. nam ad quartum Decalogi præceptum reducuntur officia Charitatis in proximum.

Antequam vero de Charitate in Proximum disputo, pauca quædam repetam de Charitate, qua Deum amare ex toto corde debemus.

Primo quæritur, Quænam ratio sit, qua Deus charitate, ex toto animo & corde diligitur? Scholastici Theologi in 3. distinct. 27. quærunte his verbis: Quæ sit ratio, sub qua Deus est charitatis obiectum: Conueniunt inter omnes, Deum esse obiectum Charitatis, vt est primum, & summum, infinitum, ac immensum in se, & ex se, & per se Bonum. Vnde charitate diligitur Deus secundum omnem rationem absolutam, & relatum, qui est in se, ex se, & per se bonus. Dixi, secundum omnem rationem bonitatis absolutæ, & relatæ, quam habet in se, ex se, & per se, absque comparatione vlla ad res creatas: nam charitate diligimus Deum non solum iustum, sapientem, omnipotentem, sed etiam Deum Trinum & vnum, Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum: & hic amor est amicitia, & beneuolentiæ, quia amamus Deum propter ipsam, non propter nos. Quare Amor est concupiscentiæ, non beneuolentiæ, & amicitia: cum Deum diligimus vt creatorem omnium, gubernatorem, conseruatorem redemptorem, saluatorem, & datorem gratiæ, & gloriæ sempiternæ: tunc enim diligimus Deum ad bonum nostrum.

Dices: Quomodo ergo S. Thomas prima secunda quæst. 109. artic. 3. ad 1. ait: Charitas diligit Deum secundum quod est obiectum beatitudinis? Respondeo, S. Thomæ sensum esse, Deum esse charitatis obiectum, secundum omnem boni rationem absolutam & relatam, quam habet in se, & per se: non enim significat, Deum esse obiectum charitatis, vt est beatitudinis & gloriæ largitor & dator, sic enim Deus est obiectum Amoris concupiscentiæ, non beneuolentiæ.

Secundo quæritur, An ad amandum Deum super omnia, & propter ipsam, & plus quam omnia, ponenda sit virtus quædam charitatis naturalis? Minime, quia virtus non ponitur nisi vbi in moribus aliquid est difficile, & arduum: at teste S. Thoma parte prima, quæst. 60. artic. 5. & prima secunda, quæst. 109. artic. 3. diligere Deum super omnia, hoc est, vt est primum, & summum in se, & per se bonum, naturale est: ergo non eget homo virtute ad Deum su-

Scot. 3.
d. 27.
q. 1. art.
2. Ca.
br.
ibid. q.
1. art. 1.
dub. 3.

per